

DOI: 10.18372/2307-9061.72.19054

УДК 342(045)

К. С. Рогозіннікова,

кандидат юридичних наук

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2866-408X>

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЕКОЛОГІЧНА ПРОКУРАТУРА ЯК СУБ'ЄКТ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ

Навчально-науковий інститут права
Національного університету водного господарства та природокористування
вул. Олекси Новака, 75, навчальний корпус № 8, 33000, Рівне, Україна
E-mail: k.s.rohozinnikova@nuwm.edu.ua

Мета: окреслити функції Спеціалізованої екологічної прокуратури як суб'єкта захисту прав громадян на екологічну безпеку. Задля досягнення вказаної мети вирішено такі завдання: 1) узагальнено та розкрито зміст повноважень Спеціалізованої екологічної прокуратури як суб'єкта захисту прав громадян на екологічну безпеку; 2) окреслено правові можливості Спеціалізованої екологічної прокуратури в означеній сфері. **Методи дослідження** детерміновані його теоретичним характером, що обумовило доречність загально-теоретичних й аналітичних методів дослідження. **Результати:** проведений аналіз доводить, що норми профільного Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» і комплекс правових норм кримінальної й адміністративної юстиції утворюють достатню правову основу для діяльності органів прокуратури від імені суспільства щодо захисту суспільних інтересів і прав осіб з питань екологічної безпеки. Обґрунтовано, що Спеціалізована екологічна прокуратура має усі підстави виступати суб'єктом захисту прав громадян на екологічну безпеку, у тому числі у контексті розуміння суб'єкта як особи (організаційно-правового інституту), що здійснює певну діяльність, спрямовану на практичне перетворення предметної дійсності і є носієм певних означених якостей, що уможливають виконання ним суспільно значущих функцій. **Обговорення:** обстоюється теза, що Спеціалізована екологічна прокуратура є важливим структурним підрозділом у національній системі органів прокуратури. Її поява може бути потрактована як визнання пріоритетності вирішення проблемних питань охорони довкілля. Стверджується, що передбачені законодавством завдання, повноваження і функції Спеціалізованої екологічної прокуратури відповідають європейським візіям щодо таких інституцій.

Ключові слова: екологічне право; екологічна безпека; Спеціалізована екологічна прокуратура; захист прав громадян.

Постановка проблеми та її актуальність. Нині перед Україною постало два завдання без перебільшення екзистенційного характеру: зберегти власну державність у російсько-українській війні і стати повноправним членом Європейського Союзу. Вирішення відповідних завдань потребує надзвичайної волі і зусиль як держави так і усього українського суспільства, адже мовиться про життєві перспективи України. Водночас означені завдання мають ще

один аспект, на який необхідно звернути особливу увагу – реалізація цих завдань, серед іншого, пов'язана з забезпеченням права на екологічну безпеку українців. Вказане право очевидно нівелюється у ситуації масштабних воєнних дій в Україні, з одного боку, а з іншого – реалізація відповідного права є фундаментальним пріоритетом для держав-членів ЄС.

Наголосимо, що наше твердження ґрунтується на двох фундаментальних документах. Пе-

редусім маємо на увазі Українську формулу миру [1], запропоновану нашим військово-політичним керівництвом як шлях до завершення війни. У пункті 8 цього документу наголошується саме на темі екологічної безпеки, як засадничого явища для перспектив української держави та її громадян. З іншого боку, варто згадати «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» [2], у змісті якого проголошується необхідність якнайповнішого врахування «екологічних інтересів не тільки свого відповідного населення, а й прийдешніх поколінь». Крім того, сторони вказаної Угоди про асоціацію заявляють про плани співпраці з метою сприяння обґрунтованому і раціональному використанню природних ресурсів відповідно до цілей сталого розвитку, який фундаментальною метою проголошує саме екологічну безпеку. Реалізація відповідної екологічної політики є справою як державних інститутів так і громадянського суспільства, які мають між собою взаємодіяти. Зауважимо, що крім офіційних інститутів Європейського Союзу проблематикою екологічної безпеки опікується ціла низка громадських об'єднань і асоціацій, серед яких варто згадати Мережу Європейського Союзу з імплементації та правозастосування екологічного права (IMPEL Network), Мережу екологічних прокурорів ЄС (ENPE), Мережу ЄС з розслідування екологічних злочинів (EnviCrimeNet) та Об'єднання суддів ЄС за довілля (EnviCrimeNet).

Прикметно, що реалізація пункту 8 Української формули миру, як і реалізація сучасної й ефективної екологічної політики у відповідності з Угодою про асоціацію так чи інакше зумовлюють необхідність інституційного забезпечення або порушують питання про конкретних суб'єктів, які у максимально широкому сенсі сприятимуть захисту прав громадян на екологічну безпеку.

Зважаючи на означене вважаємо актуальним дослідження на тему «*Спеціалізована екологічна прокуратура як суб'єкт захисту прав громадян на екологічну безпеку*».

Метою статті окреслити функції Спеціалізованої екологічної прокуратури як суб'єкта захисту прав громадян на екологічну безпеку. Задля досягнення вказаної мети доречно вирішити такі завдання: 1) узагальнити та розкрити зміст повноважень Спеціалізованої екологічної прокуратури як суб'єкта захисту прав громадян на екологічну безпеку; 2) окреслити правові можливості Спеціалізованої екологічної прокуратури в означеній сфері. Методи пропонованого дослідження детерміновані його теоретичним характером, що обумовило доречність загально-теоретичних й аналітичних методів дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Передусім відзначимо, що створення в органах української прокуратури спеціалізованих екологічних прокуратур відбулося у контексті реалізації «Стратегії розвитку прокуратури на 2021-2023 роки», затвердженої наказом Генерального прокурора від 16.10.2020 № 489, яка серед іншого передбачає запровадження галузевої та тематичної спеціалізації як один із способів «удосконалення реалізації прокурорами повноважень з підтримання публічного обвинувачення, організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням та представництва інтересів держави в суді» [3].

На момент створення у серпні 2021 року Спеціалізована екологічна прокуратура здобула статус самостійного структурного підрозділу Офісу Генерального прокурора, яка відповідно до «Положення про Спеціалізовану екологічну прокуратуру (на правах Департаменту) Офісу Генерального прокурора» [4] була наділена повноваженнями щодо організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження та підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення у сфері охорони навколишнього природного середовища, здійснення повноважень представництва інтересів держави у суді, здійснення діяльності як спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції поза межами кримінального провадження, а також участь у розгляді судами справ про адміністра-

тивні правопорушення, пов'язані з корупцією, у природоохоронній сфері тощо.

Як наголошують самі прокурори «при визначенні основних завдань та повноважень враховувався саме предметний (тематичний) принцип, а також принцип концентрації компетенції і відповідальності, для забезпечення комплексного реагування на порушення закону, вирішення проблемних питань охорони довкілля» [5]. При цьому, завдяки спеціалізації в одному підрозділі – спеціалізованій екологічній прокуратурі, зосереджено виконання всіх функцій, передбачених ст. 131-1 Конституції України [6], що значно розширило можливості української прокуратури щодо захисту інтересів суспільства та держави у природоохоронній сфері.

Ефективність практичної реалізації предметного (тематичного) принципу ілюструється фактичними даними, зокрема спеціалізована екологічна прокуратура з початку цього року направила до суду 700 обвинувальних актів, розмір збитків у яких перевищує 8 млрд грн. Водночас заступниця генпрокурора Вікторія Литвінова оприлюднила інформацію, що до створення екологічних прокуратур щорічно до Єдиного реєстру досудових розслідувань вносилося близько 6 тис. повідомлень про факти порушення екологічного законодавства, натомість упродовж останніх років їх кількість зросла до 8-9 тисяч. Крім того, майже вчетверо зросла сума встановлених збитків – із 600 млн грн до 2,36 млрд грн [7].

Значення і потенціал Спеціалізованої екологічної прокуратури очевидно визнається українськими науковцями, що засвідчують оприлюднені дослідження, які так чи інакше присвячені цій інституції. Зокрема, тему місця Спеціалізованої екологічної прокуратури у системі органів прокуратури порушували О. Шуміло і М. Гайдар, відзначаючи позитивний факт її поновлення [8]; позитивні аспекти впровадження тематичної (предметної) спеціалізації, зокрема у природоохоронній сфері розкриває В. Чечерський, потрактовуючи це як демонстрацію певних пріоритетів у діяльності органів прокуратури [9]; проблематику протидії корупції у сфері довкілля аналізував

С. Вишневецький, акцентуючи увагу на певні прогалини законодавства, що знижують ефективність роботи прокурорів у цьому напрямі [10]; особливості реалізації правозахисної діяльності органів прокуратури в умовах воєнного стану окреслила І. Ковальчук, наголошуючи при цьому на правозахисній ролі органів прокуратури [11]. Водночас, здійснений нами огляд напрацювань за обраною темою дослідження вказує на той факт, що системних досліджень у цьому напрямі здійснено не було. Зважаючи на означене пропонуємо наші міркування щодо Спеціалізованої екологічної прокуратури як суб'єкта захисту прав громадян на екологічну безпеку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже відповідно до чинного «Положення про Спеціалізовану екологічну прокуратуру (на правах Департаменту) Офісу Генерального прокурора», що затверджене наказом Генерального прокурора від 05.07.2023 р. № 185 «Спеціалізована екологічна прокуратура є самостійним структурним підрозділом Офісу Генерального прокурора (на правах Департаменту), підпорядкованим першому заступнику або заступнику Генерального прокурора згідно з розподілом обов'язків між керівництвом Офісу Генерального прокурора» [12].

До складу Спеціалізованої екологічної прокуратури входять: 1) управління захисту інтересів держави у сфері охорони навколишнього природного середовища (у складі відділу представництва інтересів держави в суді і відділів організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення в обласних прокуратурах; 2) відділ процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення; 3) відділ організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях у сфері охорони навколишнього природного середовища, пов'язаних зі збройною агресією; 4) відділ організаційно-методичної роботи та документального забезпечення.

Основні завдання Спеціалізованої екологічної прокуратури відповідно до вищезгаданого

Положення є передусім організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження та підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення у сфері охорони навколишнього природного середовища, розслідування у яких здійснюється Головними слідчими управліннями Національної поліції України, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, центральним апаратом Бюро економічної безпеки України [12].

Водночас, за своїми завданнями, повноваженнями і функціями українська Спеціалізована екологічна прокуратура відповідає європейським візіям щодо таких інституцій. Зокрема, варто згадати Європейську мережу прокурорів з охорони довкілля (European Network of Prosecutors for the Environment, ENPE), до складу якої нині входять 51 організація з 32 країн Європи, Латинської Америки та Північної Африки, в тому числі і, віднедавна, Україна. Статут організації містить важливі орієнтири для прокурорів з охорони довкілля, а саме: сприяння охороні довкілля шляхом підтримки шляхом застосування національного, європейського та міжнародного екологічного права екологічними прокурорами, надаючи особливу увагу охороні здоров'я населення, досягненню сталого розвитку та запобіганню організованій злочинності у сфері довкілля [13]. Відповідність вказаному орієнтиру доводять такі, крім вказаних вище, повноваження Спеціалізованої екологічної прокуратури, як-от: 1) забезпечення відшкодування збитків, завданих кримінальними правопорушеннями у сфері охорони навколишнього природного середовища (передбаченими пунктом 3.1 цього Положення); 2) здійснення представництва інтересів держави в суді у разі їх порушення або загрози порушення у сфері охорони навколишнього природного середовища, у тому числі щодо земельних правовідносин; 3) забезпечення участі у розгляді Верховним Судом касаційних скарг на судові рішення у кримінальних, цивільних, господарських та адміністративних справах (провадженнях), заяв про перегляд судових рішень у

справах (провадженнях), розглянутих за участю прокурорів спеціалізованих екологічних прокуратур нижчого рівня; 4) впровадження інноваційних методів, позитивного досвіду, документів методичного характеру щодо здійснення прокурором повноважень у кримінальному провадженні та під час представництва інтересів держави у суді у сфері охорони навколишнього природного середовища з урахуванням кращих міжнародних практик; 5) вжиття заходів щодо забезпечення координації діяльності правоохоронних органів з протидії злочинності у сфері охорони навколишнього природного середовища [12]. Ці та інші повноваження Спеціалізованої екологічної прокуратури засновані на нормах Конституції України, Закону України «Про прокуратуру», Кримінальному кодексі України і Кримінальному процесуальному кодексі України, а також на нормах Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

До слова, що у редакції Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» до жовтня 2014 р. законодавцем була передбачена окрема стаття – ст. 37, яка передбачала, що нагляд за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища здійснює Генеральний прокурор України та підпорядковані йому органи прокуратури. При здійсненні нагляду органи прокуратури застосовують надані їм законодавством України права, включаючи звернення до судів з позовами про відшкодування шкоди, заподіяної в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, та про припинення екологічно небезпечної діяльності [14].

Чинна редакція Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» вказаної статті не містить. Натомість у своїй діяльності Спеціалізована екологічна прокуратура може апелювати до таких норм згаданого Закону: 1) ст. 11: порушені права громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища мають бути поновлені, а їх захист здійснюється в судовому порядку відповідно до законодавства України; 2) ст. 50: діяльність фізичних та юридичних осіб, що завдає шкоди

навколишньому природному середовищу, може бути припинена за рішенням суду; 3) ст. 67: спори у галузі охорони навколишнього природного середовища вирішуються судом, місцевими радами чи органами, які утворюються ними, відповідно до їх компетенції і в порядку, встановленому законодавством України; 4) ст. 68: порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою встановлену цим Законом та іншим законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність.

Окремо маємо наголосити, що спеціальним наказом у червні 2022 року [15] був затверджений порядок взаємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довілля затверджено спільним наказом Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.06.2022 р. Відповідно норм матеріального й процесуального права та з урахуванням положень цього наказу прокурори Спеціалізованої екологічної прокуратури здійснюють організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, забезпечують вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження та підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення у сфері охорони навколишнього природного середовища.

З означеного походить, що Спеціалізована екологічна прокуратура як суб'єкт захисту прав громадян на екологічну безпеку маю системну правову основу для ефективної діяльності. Такий стан речей відповідає змісту Висновку № 12 (2009) Консультативної ради європейських суддів та Висновку № 4 (2009) Консультативної ради європейських прокурорів до уваги Комітету міністрів Ради Європи про відносини між суддями та прокурорами в демократичному

суспільстві згідно з якими відповідно до принципу верховенства права в демократичному суспільстві усі повноваження прокурорів, а також процесуальні дії, що вчиняються на виконання цих повноважень прокурорами, мають бути детально визначені в законодавстві [16].

Наголосимо також, що за прокурорами Спеціалізованої екологічної прокуратури відповідно до ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» закріплено право на представництво інтересів громадянина або держави у суді, що «полягає у здійсненні процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів громадянина або держави, у випадках та порядку, встановлених законом» [17]. Крім того, національна судова практика свідчить, що Верховний Суд бере до уваги Рекомендації (2004) 20 «Про судовий перегляд адміністративних актів», прийнятих Комітетом Міністрів Ради Європи 15 грудня 2004 року відповідно до яких для захисту колективних або громадських інтересів, які можуть бути порушені адміністративними актами допускається можливість ініціювання судового процесу асоціаціями, організаціями та іншими уповноваженими особами (зокрема, прокурорами) без вказівки на порушення ними інтересів конкретної особи (маються на увазі адміністративні рішення (наприклад в екологічній сфері), що стосуються не одного індивіда, а групи осіб).¹

Висновки. Отже норми профільного Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (передусім, ст. ст. 11, 50 і 67) і комплекс правових норм кримінальної й адміністративної юстиції утворюють достатню правову основу для діяльності органів прокуратури від імені суспільства щодо захисту суспільних інтересів і прав осіб з питань екологічної безпеки. Іншими словами, Спеціалізована екологічна прокуратура має усі підстави виступати суб'єктом захисту прав громадян на екологічну безпеку, у тому числі, у контексті розуміння суб'єкта як особи (організаційно-

¹ Мамченко Н. Особливості участі прокурора у справах, що стосуються екологічних прав: позиція Верховного Суду. *Судово-юридична газета*. 4.12.2022. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/255851-osoblivosti-uchasti-prokurora-u-spravakh-scho-stosuyutsya-ekologichnikh-prav-pozitsiya-verkhovnogo-sudu> (дата звернення: 27.05.2024).

правового інституту), що здійснює певну діяльність спрямовану на практичне перетворення предметної дійсності і є носієм певних означених якостей, що уможлиблюють виконання ним суспільно значущих функцій. Спеціалізована екологічна прокуратура характеризується як суб'єкт уповноважений законом на правоохоронну й правозахисну діяльність в екологічній сфері і реально здійснює комплексну діяльність щодо захисту прав громадян на екологічну безпеку.

Література

1. Філософія Української Формули миру. 15.11.2022 року. Офіс Президента України. URL: https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/19/45/a0284f6fdc92f8e4bd595d4026734bba_1691475944.pdf (дата звернення: 25.05.2024).

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 25.05.2024).

3. Про затвердження Стратегії розвитку прокуратури на 2021-2023 роки: Наказ Генерального прокурора України від 16.10.2020 р. № 489. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0489905-20#Text> (дата звернення: 25.05.2024).

4. Про затвердження Положення про Спеціалізовану екологічну прокуратуру (на правах Департаменту) Офісу Генерального прокурора: Наказ Офісу Генерального прокурора від 02.08.2021 р. № 247. ZakonOn-line. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0489905-20#Text> (дата звернення: 25.05.2024).

5. Спеціалізовані екологічні прокуратури: півтора року досвіду. Office of Sustainable Solutions. 10.02.2023 р. URL: <https://ukraine-oss.com/speczializovani-ekologichni-prokuratury-pivtora-roku-dosvidu/> (дата звернення: 27.05.2024).

6. Конституція України від 28 черв. 1996 року (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov>

[ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text) (дата звернення: 25.05.2024).

7. Цьогоріч спеціалізована екологічна прокуратура направила до суду 700 справ. Укрінформ. 23.04.2024 15:15. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3855824-cogoric-specializovana-ekologicna-prokuratura-napravila-do-sudu-700-sprav.html> (дата звернення: 25.05.2024).

8. Шуміло О.М., Гайдар М.В. Спеціалізована екологічна прокуратура в системі органів прокуратури. Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу та криміналістики в умовах воєнного стану: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кам'янець-Подільський, 24 листоп. 2023 р.). Кам'янець-Подільський: ХНУВС, 2023. С. 53-57.

9. Чечерський В.І. Ефективність впровадження спеціалізації прокурорів на прикладі спеціалізованих екологічних прокуратур. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право*. 2023. Т. 3. Вип. 75. С. 123–128.

10. Вишневецький С.А. Протидія корупції у сфері доквілля. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: Збірники наукових праць, матеріали конференцій (семінарів, круглих столів). Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. С. 189–191. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/items/f042a4a4-e03e-4d25-845e-916f061e6db0> (дата звернення: 25.05.2024).

11. Ковальчук І.С. Особливості реалізації правозахисної діяльності органів прокуратури в умовах воєнного стану. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: у 2 т.: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 трав. 2023 р.) за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. Т. 2. С. 130–132.

12. Про затвердження Положення про Спеціалізовану екологічну прокуратуру (на правах Департаменту) Офісу Генерального прокурора: Наказ Офісу Генерального прокурора від 05.07.2023 № 185. ZakonOnline. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/520777___757170 (дата звернення: 25.05.2024).

13. About ENPE. *European Network of Prosecutors for the Environment*. 2024. URL: <https://www.environmentalprosecutors.eu/about> (дата звернення: 25.05.2024).

14. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 черв. 1991 року № 1264-ХІІ (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#n714> (дата звернення: 25.05.2024).

15. Про затвердження Порядку взаємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля: Наказ Офісу Генерального Прокурора, Міністерства Внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство аграрної політики та продовольства України від 16.06.2022 № 94/363/150/226/356 Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v094_905-22#Text (дата звернення: 25.05.2024).

16. Мамченко Н. Особливості участі прокурора у справах, що стосуються екологічних прав: позиція Верховного Суду. *Судово-юридична газета*. 4.12.2022. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/255851-osoblivosti-uchasti-prokurora-u-spravakh-schosutosuyutsya-ekologichnikh-prav-pozitsiya-verkhovnogo-sudu> (дата звернення: 27.05.2024).

17. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 року № 1697-VII (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 25.05.2024).

References

1. Filosofiia Ukrainskoi Formuly myru. 15.11.2022 roku. Ofis Prezidenta Ukrainy. URL: https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/19/45/a0284f6fdc92f8e4bd595d4026734bba_1691475944.pdf (дата звернення: 25.05.2024).

2. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. Zakonodavstvo Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 25.05.2024).

3. Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku prokuratury na 2021-2023 roky: Nakaz Heneralnoho prokurora Ukrainy vid 16.10.2020 № 489. Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0489905-20#Text> (дата звернення: 25.05.2024).

4. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Spetsializovanu ekolohichnu prokuraturu (na pravakh Departamentu) Ofisu Heneralnoho prokurora: Nakaz Ofisu Heneralnoho prokurora vid 02.08.2021 r. № 247. ZakonOn-line. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0489905-20#Text> (дата звернення: 25.05.2024).

5. Spetsializovani ekolohichni prokuratury: pivtora roku dosvidu. Office of Sustainable Solutions. 10.02.2023. URL: <https://ukraine-oss.com/speczializovani-ekologichni-prokuratury-pivtora-roku-dosvidu/> (дата звернення: 27.05.2024).

6. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 cherv. 1996 roku (zi zminamy ta dopovnenniamy). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.05.2024).

7. Tsohorich spetsializovana ekolohichna prokuratura napravyla do sudu 700 sprav. Ukrinform. 23.04.2024 15:15. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3855824-cogoric-specializovana-ekologicna-prokuratura-napravila-do-sudu-700-sprav.html> (дата звернення: 25.05.2024).

8. Shumilo O.M., Haidar M.V. Spetsializovana ekolohichna prokuratura v systemi orhaniv prokuratury. Teoretyko-prykladni problemy kryminalnoho protsesu ta kryminalistyky v umovakh voiennoho stanu: tezy dop. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kamianets-Podilskyi, 24 lystop. 2023 r.). Kamianets-Podilskyi: KhNUVS, 2023. S. 53-57.

9. Checherskyi V.I. Efektyvnist vprovadzhennia spetsializatsii prokuroriv na prykladi spetsializovanykh ekolohichnykh prokuratur. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pravo*. 2023. T. 3. Vyp. 75. S. 123–128.

10. Vyshnevskiy S.A. Protydiia koruptsii u sferi dovkillia. Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri: Zbirnyky naukovykh prats, materialy konferentsii (seminariv, kruhlykh stoliv). Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. Kyiv, 2021. S. 189–191. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/items/f042a4a4-e03e-4d25-845e-916f061e6db0> (data zvernennia: 25.05.2024).

11. Kovalchuk I.S. Osoblyvosti realizatsii pravozakhysnoi diialnosti orhaniv prokuratury v umovakh voiennoho stanu. Yevropeyski oriientyry rozvytku Ukrainy v umovakh viiny ta hlobalnykh vyklykiv XXI stolittia: synerhiia naukovykh, osvitynikh ta tekhnolohichnykh rishen: u 2 t.: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Odesa, 19 trav. 2023 r.) za zahalnoi redaktsiieiu S.V. Kivalova. Odesa: Vydavnytstvo «Iurydyka», 2023. T. 2. S. 130–132.

12. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Spetsializovanu ekolohichnu prokuraturu (na pravakh Departamentu) Ofisu Heneralnoho prokurora: Nakaz Ofisu Heneralnoho prokurora vid 05.07.2023 № 185. ZakonOnline. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/520777___757170 (data zvernennia: 25.05.2024).

13. About ENPE. *European Network of Prosecutors for the Environment*. 2024. URL: <https://www.environmentalprosecutors.eu/about> (дата звернення: 25.05.2024).

14. Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha: Zakon Ukrainy vid 25 cherv. 1991 roku № 1264-XII (zi zminamy ta dopovnen-

niamy). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#n714> (data zvernennia: 25.05.2024).

15. Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii mizh orhanamy prokuratury, Natsionalnoi politsii Ukrainy, Sluzhby bezpeky Ukrainy, upovnovazhenymy orhanamy derzhavnoho nahliadu (kontroliu), derzhavnymy spetsializovanimy ustanovamy pid chas vyjavlennia ta zdiisnennia dosudovoho rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen proty dovkillia: Nakaz Ofisu Heneralnoho Prokurora, Ministerstva Vnutrishnikh sprav Ukrainy, Sluzhby bezpeky Ukrainy, Ministerstva zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy, Ministerstvo aharnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy vid 16.06.2022 № 94/363/150/226/356 Zakonodavstvo Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v094_905-22#Text (data zvernennia: 25.05.2024).

16. Mamchenko N. Osoblyvosti uchasti prokurora u spravakh, shcho stosuiutsia ekolohichnykh prav:pozytsiia Verkhovnoho Sudu. *Sudovyrydychna hazeta*. 4.12.2022. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/255851-osoblivosti-uchasti-prokurora-u-spravakh-scho-stosuyutsya-ekologichnikh-prav-pozitsiya-verkhovnoho-sudu> (data zvernennia: 27.05.2024).

17. Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy vid 14 zhovt. 2014 roku № 1697-VII (zi zminamy ta dopovnenniamy). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (data zvernennia: 25.05.2024).

Kateryna Rohozinnikova

FEATURES OF THE INTERACTION BETWEEN LOCAL GOVERNMENT BODIES AND LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES UNDER THE MARTIAL LAW CONDITIONS

National University of Water Management and Environmental Engineering
Oleksy Novaka street, 75, academic building № 8, 33000, Rivne, Ukraine
E-mail: k.s.rohozinnikova@nuwm.edu.ua

Purpose: to outline the functions of the Specialized Environmental Prosecutor's Office as a subject of protection of citizens' rights to environmental safety. In order to achieve the specified goal, the following tasks were solved: 1) the content of the authorities of the Specialized Environmental Prosecutor's Office as a subject of protection of citizens' rights to environmental safety was summarized and revealed; 2) the legal capabilities of the Specialized Environmental Prosecutor's Office in the specified sphere are outlined. **Research methods** of the proposed research are determined by its theoretical nature, which defined the appropriateness of general theoretical and analytical research methods. **Results:** the conducted analysis proves that the norms of the profile Law of Ukraine «On Environmental Protection» and the complex of legal norms of criminal and administrative justice form a sufficient legal basis for the activities of the prosecutor's office on behalf of the society in protecting public interests and the rights of individuals in matters of environmental safety. It is substantiated that the Specialized Environmental Prosecutor's Office has every reason to act as a subject of protection of citizens' rights to environmental safety, including in the context of understanding the subject as a person (organizational and legal institution) that carries out certain activities aimed at the practical transformation of objective reality and is the bearer of certain defined qualities that enable him to perform socially significant functions. **Discussion:** the thesis is argued that the Specialized Environmental Prosecutor's Office is an important structural unit in the national system of prosecutor's offices. Its appearance can be interpreted as recognition of the priority of solving problematic issues of environmental protection. It is claimed that the tasks, powers and functions of the Specialized Environmental Prosecutor's Office provided by the legislation correspond to European visions for such institutions.

Key words: environmental law; environmental safety; Specialized Environmental Prosecutor's Office; protection of citizens' rights.

Стаття надійшла до редакції 03.09.2024